

מסורת הש"ס

^(א) והכל אור הנר. רש"ל, ^(ב) [דף ג.], א שאינה. רש"ל,

‏‏

תורה אור השלם

¹. או באיבה ובהוה בידו ימית מות יומת המכה רצח הוא גאל הדם ימית את הרצח בפגועו בו: במדבר לה כא

‏‏

הגהות הב"ח

^(א) תוס' ד"ה בנזקין וכו' דאטמל קאי ודבוי פריך: ^(ב) בא"ד לא מיחייבי אפי"ם שהוציאוהו לקטים: ^(ג) בא"ד אם היה שוט חיוז או בבהמה או במוטל:

הגשרפין פרק תשיעי סנהדרין

נוקין עשה זו אונס כרלוֹן. היכא דעביד צידים ואפי' ישן כדיליף

בב"ק (דף כו:) פלע תחת פלע [שמות כא] לחייב על השוגג כמזיד וכו': רב

אחא פוטרי. דגרמא בעלמא הוא דשמשא קטליה: **מוס יומא המכה**

וכו'. סיפיה דקרא דלעיל או בציצה דרבינן מנמנא וכתיב רוצח

נוקין שעשה בהן שוגג כמזיד ואונס כרצון אינו דין שחייב בהן את המצמצם רב אחא בר רב פוטרי אמר רב משרשיא מ"ט דאבוה דאבא דפוטרי אמר קרא ימות יומת המכה רוצח הוא ברוצח הוא דחייב לן מצמצם בנוקין לא חייב לן מצמצם אמר רבא ככתתו ומת ברעב פטור ואמר רבא ככתתו בחמה ומת בצינה ומת חייב יסוף חמה לבא סוף צינה לבא פטור ואמר רבא ככתו לפני ארי פטור לפני יתושין חייב רב אשי אמר אפילו לפני יתושין נמי פטור הני אזלי והני אתו איתמר כפה עליו גיגית ופרע עליו מעזיבה רבא ורבי זירא חד אמר חייב וחד אמר פטור תסתיים דרבא הוא דאמר פטור דאמר רבא כפתו ומת ברעב פטור אדרבה תסתיים דרבי זירא הוא דאמר פטור דא"ר זירא יהא מאן דעייליה לחבריה בביתא דשישא ואדליק ליה שרגא ומת חייב טעמא דאדליק ליה שרגא הא לא אדליק ליה שרגא לא אמרי התם בלא שרגא לא מתחיל הבלא בשעתיה

עז.

בפרק המניח^(א) היה צעל חצית ראשון ובעל קורה אחרון נשברה חצית בקורה חייב ואם עמד צעל חצית פטור וצשלתי השוכר את האומנין (ב"מ דף פב: ושם) המעביר חצית ממקום למקום ושיצרה רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע וכו' מדפטרינן שומר חנם ולא מחייב מטעם אדם המזיק ש"מ צדאונס שהוא כעין גניבה ואצידה מיפטרי ולכך מחייב שומר שכר וא"ת הא שלחי כיצד הרגל (ב"ק דף כו.) מחייבים נפל מן הגג ברוח שאינה מזויה אף על גב דרוח שאינה מזויה הוי כעין גניצה ואצידה כדאמר בפרק שור שנגח ד' וה' (שם דף מה.) גבי ד' שנכנסו תחת הצעלים הרגו מועדין נהרגין וששלמין את הכופר וחיייב לשלם דמי שור לצעליו חוץ משומר חנם ומוקי לה דנטריה שמירה פחותה דשומר חנם כלתה שמירתו והנך אחריו לא כלתה שמירתן ודייק כמאן אי כרבי יהודה דאמר שוכר כנושא שכר ניתני וכוין במועד פטורים מן הכופר פירוש משום דמועד סגי ליה בשמירה פחותה לרבי יהודה והיינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מזויה ואינה יכולה לעמוד ברוח שאינה מזויה כדמוכח בריש הכונס (שם דף נה:) ומדמחייבין נושא שכר ופטרינן שומר חנם ש"מ ברוח שאינה מזויה הוי כעין גניצה ואצידה ואפי"ה מחייבין ביה אדם המזיק כדפרישית וי"ל ברוח שאינה מזויה הוי כעין אצידה ומחייבין ביה המזיק ונתקל

לרבי יהודה הוי כעין גניצה דפטרינן ביה אדם המזיק כרובה לאונס ואצידה קרובה לפשיעה ולענין שומר שכר מיחייבי תריייהו וכן מוכח בהגוזל קמא (ב"ק דף נט: ושם) גבי טבח אומן שקלקל דפריך למאן דפטרי בחנם מזריתתא דקמתי נתן בהמה לטבח ויניבלה חייב מפני שהוא כנושא שכר אלמא ס"ד דהאי מקשה אפילו בחנם חייב כמו שמו שחייב על האצידה ומשני אימא מפני שהוא נושא שכר לפיכך בשכר חייב אבל בחנם פטור דהוי כעין גניצה:

בנזקין לא חייב לן מצמצם. משמע דמחייבי טפי ברוחא מנזקין ואם כן מדפטרינן לקמן ברוחא תרים כ"ש בנזקין וכן משמע בשלחי כיצד הרגל (ב"ק דף כו: ושם) דפטרינן זרק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסותם אפילו קידם וסילקין וא"ת הא אמרינן בריש הכונס (שם דף נה: ושם) הפורץ גדר צפני בהמת חבירו פטור מדניי אדם וחיייב צדיני שמים ופריך היכי דמי אי בכותל בריא צדיני אדם נמי ליחייב ומאי קושיא הא דמיא לתרים דפטור ונראה לפרש דאכותל קאי (א) ולהכי פריך צדיני אדם נמי ליחייב אכותל ויש ספרים שכתבו בדיא אכותל ותעד דתנן התם הוציאה ליסטים הליסטים חייבין ומוקמינן בגמרא דהכישרה במקל ש"מ צדלחו הכשה ויש מיחייבי אפי"פ (ב) שפרטוהו לקטים ומיהו יש לדחות דמתניתין להתחייב בנזקיה איירי אבל לאצידה דבהמה מיחייבי וא"ת למאי דפרישית דקאי אכותל לישני דפטור מדניי אדם קאי אבהמה וי"ל דלא שייך למיתני פטור מדניי אדם אם היה שום חיוב (א) (לא) בבהמה (ולא) [אין] בכותל אבל כשמתרץ בכותל רעוע אפי"ג דאין דומה שיתחייב צדיני שמים אכותל שהוא רעוע כ"כ שיכול ליפול ברוח מזויה או אפי' ברוח שאינה מזויה מ"מ שייך למיתני חייב צדיני שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון הבהמה והשתא אתי שפיר דנקט צפני בהמת חבירו ולא נקט הפורץ גדר של חבירו דמשום בהמה נקט לה ומיהו בנזק הסוגיא דקאמר מהו דמימא כיון דלמיסתר קאי מאי עבד משמע דחיוב דיני שמים קאי נמי אכותל ומאי לפרש דה"ק כלומר למיסתר ולמיפל קאי אי נמי הכי קאמר כיון דלמיסתר קאי שהבעלים מזווין לסותרו שלא יפול על בני אדם סד"א דכל הקודם במזויה זכה ואין לו להניח מלסתור בשביל בהמת חבירו ובדיני שמים נמי לא מחייב קמ"ל אי נמי חייב צדיני שמים קאי נמי אכותל שנהנה הוא זה עד שידמנו לו פועלים לתקן:

כפתו ומת ברעב. אפי' היה רעב כבר בשעה שכפתו כיון דאם לא היה מתחזק עליו הרעב לא היה מת הוה ליה סוף רעב לבא דלא דמי לכפתו בחמה שכבר נפלה עליו חמה שראוי למות בה: **סוף חמה לבא בו'**. דלא רבי רחמנא מנמנא אלא במקום שהתחיל בו ההיזק כבר ומיהו אם כפתו צפנים והציאו במקום שסוף חמה לבא וסוף זנה לבא נראה דחייב למ"ד אשו משום חזיו דלענין מיתה נמי מחייבין בלשו משום חזיו כדמוכח בביכד הרגל (שם דף כב. ושם) ואין חילוק בין מקרב האש אלא הדבר למקרב הדבר אלא האש כדמוכח בריש הכונס (שם דף נ. ושם) דפריך אי דמטא ניהליה ברוח מזויה צדיני אדם נמי ליחייב וההיא דאשקיל עליה בידקא דמיא דבסמוך אפילו כפתו והציאו שם ואפי"כ אשקיל פטור דדמיא לזרק חץ ותרים צידו דלפילו הוא קידם וסילקין פטור וא"ת וההיא דהשיך בו את הנחש דפטור למ"ד מעצמו מקאי אמאי פטור לפי מה שפירש בפרק כיצד הרגל (שם ד' כג: ושם) בשמעתא דפי פרה ששם ידו לתוך פי הנחש והשיך ליחייב משום אשו דודאי הנחש יקיא את הארס וי"ל דשאיני התם שעדיין אין הארס צעולס ומיהו קשה ההיא דזרק צרור למעלה דבסמוך דמשמע דאי לא אולא לצדדין אלא לתחת פטור אמאי ליחייב מידי דהוה אלאבו וסרינו ומשום שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מזויה דחייב משום אשו אי בדהי דאזלי קא מוקי כדאיתא בפר"ק דב"ק (ד' א.) ושמא אינו מזוי כאן שתפול לתחת ממש ולא תחיל כלל לצדדין ומיהו זה ודאי קשה דמשמע דלצדדין נמי לא מיחייב אלא משום כמו דפריך אי כמו הוא תחיל לעיל ודוחק לומר כח כחוש הוא וזריך לומר דהיינו למ"ד אשו משום ממונו והא דתנן בפ"צ דחולין (דף לז.) נפלה סבין מידו ושחט שחיטתו פסולה ודייק טעמא דנפלה הא הפילה הוא כשירה כמאן כרבי נתן דלא צעי כוונה קשה נפלה נמי ליהוי כי הפילה למ"ד אשו משום חזיו אם לא נחלק בשחיטה ולא מסתבר לחלק כיון דלפילו מיתה גמרינן ממנון אלא נראה דאיתא ההיא סוגיא כמ"ד אשו משום ממונו ומיהו קשה דאי לתחת לאו כמו הוא מאי שגא מהא דתנן באלו הן הגולין (מסא דף א.) היה מושך צממגילה ונפלה עליו והרגתו פטור משום דשלא כדרך ירידתו הוא והשתא תיפוק ליה דלאו כמו הוא וי"ל דשאיני התם דמתוך שמושך למעלה נופל יותר למרחוק עוד יש לפרש דכלל הני דסוף חמה וזנה וארי לבא זורק צרור למעלה ונפל לתחת אפילו כפתו והציאו שם פטור דדמי לבח כמו ואם נמי שלא המיתה אלא ברוח ^א מזויה פטור ממיתה אלא דלענין ממון חייב נזק שלם ולא דמי לחצי נזק צרורות אפי"ג דכח כמו הוא דהא אשו נמי חייב משום ממונו כדמוכח בפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כב. ושם) דמאן דאית ליה משום חזיו אית ליה נמי משום ממונו: **כפתו לפני ארי פטור**. אין חילוק בין יתושין לארי אלא משום דסתם ארי עדיין לא התחיל לחבול בו שאם קפץ כבר עליו הארי לא היה יכול להתעסק לכפותו אבל סתם יתושין כבר התחילו ליפול עליו ואפי"ג דהני אזלי והני אתו קסבר לא שגא: **כפה עיזי גיגית בו'**. לא דמי לסוף חמה לבא לסוף צינה לבא דהתם ליכא חמה וצינה כלל ולא מתחיל ביה בשעתיה ולא דמי נמי לכפתו בחמה וצינה דהתם כבר אתו עליה מקודם חמה וצינה שיש בהן כדי להמית אבל הכא ליכא אלא הולך ומתחזק עליו ודמי לכפתו ברעב שכבר יש רעב מעט ותמיד מתחזק ואם תאמר מאי שגא פרע מעזיבה מתרים ובידקא דמיא בכה שני ויש לומר דהכא חייב טפי כדמסיק דמתחיל ביה בשעתיה:
קטס

עין משפּט‏
ג‏ר מצוה

כזו א מיי"פ"ג מהל' רוצח הלכה י':
יז ב מיי" שם הלכה ט':
יח ג ד מיי" שם הל' י':
יט ה מיי" שם הל' ט':